

Joulusaari, Australia 1. - 7.3.2001

Esa Ervasti (kirjoittaja) & Göran Lindström

Email: ervasti.esa@netti.fi

Christmas Island eli Joulusaari oli aluksi vain jossain kirjassa parin rivin maininta fregattilinnuista kaukaisella Intian Valtameren saarella. Alkaessani tarkemmin suunnittelemaan matkareittimme kohteita pääkohteemme Borneon suuntaan törmäsin merilintujen osalta yhä useammin mainintoihin *Christmas Island, Indian Ocean*. Valtavia punaisia kurkkupussejaan pullistelevat, muinaisia liskolintuja muistuttavat merten merirosvot, fregattilinnut, olivat aina olleet toivomuslistallani ja tuo saari näyttäisi olevan varma paikka niiden näkemiseen ja mikä parasta niitä olisi siellä peräti kolme lajia! Eivätkä ne olisi saaren ainoat kiehtovat merilinnut. Siellä pesii myös maailman harvinaisin suulalaji. Joten ei auttanut kuin kaivaa kartta esille ja selvittää saisiko saaren kätevästi ujutettua matkareittimme.

Joulusaarella on hämmästyttävän paljon jäljellä alkuperäisiä sademetsiä ja kymmenien tuhansien merilintujen ja miljoonien rapujen paljous oli mykistyttävää. Missä päin tahansa saarella tai jo heti ovelta ulos astuttaessa näkyi fregattilintuja, suulia (3 lajia!) ja tropiikkilintuja (2 lajia). Linnuston pelottomuuden sekä saaren pienuuden ansiosta (24 x 7 km) kaikki 22 pesivää lajia on mahdollista havaita parissa päivässä. Ainoastaan australiankanahaukka ja molukkienhaukkapölli ovat vähän hankalampia, monelle Australian pinnoja keräävälle jälkimmäinen laji onkin aiheuttanut useamman reissun saarelle.

Vain parin päivän pikavisiitti näin ainutlaatuiselle saarelle olisi ollut kuitenkin suorastaan pyhäinhäväästys. Me kiertelimme viikon verran pienellä nelivetoisella autolla kansallispuiston erinomaisesti opastetuissa ja huolletuissa luontokohteissa. Siinä ajassa ehdimme jo aika hyvin sulatella kauniita maisemia ja uusia lintuja onnistuen havaitsemaan kaikki pesimälajit sekä muutaman harhailijan mantereelta. On syytä ottaa huomioon, että rankat sateet joulun - huhtikuussa voivat myös nipistää retkiaikaa lyhyemmäksi kuten meille kävi kahtena viimeisenä päivänä.

Historia ja nykyaika

Kauppalaiva Royal Maryn kapteeni William Mynors havaitsi saaren joulupäivänä vuonna 1643 ja nimesi saaren sen mukaan. Luokseen pääsemättömien rantojensa ansiosta saari sai kuitenkin olla kaikessa rauhassa kunnes 1800-luvulla saarelle lähetettiin tutkimusretkikuntia. Tuolloin löydettiin lupaavat fosfaattiesiintymät ja 1888 alkoi pysyvä asutus ja kaivostoiminta, joka on siitä lähtien antanut toimeentulon saarelaisille. Kaivostoiminnan takia saaren asukkaista valtaosa on kiinalaista alkuperää. Vuonna 1958 saari siirrettiin Isolta-Britannialta Australian hallintaan. Turismia on yritetty puhaltaa vauhtiin, mutta vähäisten hiekkarantojen takia saari ei ole houkuttellut massoja paikalle – onneksi. Sukellus- ja luontokohteena saari on sen sijaan kasvattanut mainettaan ja varsin osuva on David Attenboroughin nimitys saaresta "Rapujen kuningaskuntana". Marras - joulukuussa saarella riittääkin luontoturisteja ihmettelemässä kun yli 100 miljoonaa punarapua (*Red Crab / Gecarcoidea natalis*) järjestää ainutlaatuisen luonnonnäytelmän koko maailmassa rynnistäessään saaren sisäosista merenrantaan lisääntymään. Kaikki ihmisasutus on rajoittunut pienelle alueelle ainoan sataman ympärille saaren koilliskärkeen, muu osa saaresta on joko kaivoskenttiä tai sademetsää.

Luonto ja ilmasto

Yli sata vuotta jatkuneesta fosfaatti kaivostoiminnasta huolimatta suurin osa saaren trooppisesta luonnosta on yhä alkuperäisessä tilassaan ja Joulusaaren kansallispuiston suojeluksessa (63% saaren pinta-alasta). Rajoitettu määrä teitä ja polkuja mahdollistavat pääsyn tutustumaan tähän yhteen maailman "ystävällisempään" sademetsään, sillä saarella ei ole yhtään vaarallista käärmettä tai eläintä. No jaa, reppuaan ei kannata laskea maahan ilman silmällä pitoa tai isokokoiset rosvoravut (*Robber Crab / Birgus latro*) vievät sen syvemmälle metsään ennen kuin tutkivat sisältäkö se mitään syötävää (omakohtainen kokemus).

Eristyneisyydestä ja saaren pienestä koosta johtuen vanhoissa sademetsissä on vain noin 200 kasvilajia. Saaren sisäosien puusto on kuitenkin komeaa ja kohoaa 45 metrin korkeuteen. Kuristajaviikunoita on siellä täällä. Saarella asustavat parikymmentä rapulajia ryömivät ja piileskelevät metsissä jokaisella neliömetrillä ja vaikuttavat voimakkaasti kasvistoon, sillä ravut syövät välittömästi lähes kaikki pudonneet lehdet ja siemenet. Runsaimmin on punarapuja, arviolta 120 miljoonaa. Värikkäitä suuria rosvorapuja on myös kaikkialla ja länsikärjen Dalesin purolaaksoissa voi nähdä helposti endeemisen siniravun. Samaisessa purolaaksossa kasvava tahitianpähkinäpuumetsä käärmemäisine juurilonkeroineen on tunnelmaltaan vieläkin muistissani. Suuria hedelmälepakkoita näkee lentämässä jo pari tuntia ennen auringonlaskua kaikkialla saarella.

Joulusaarella ei ole mittavia tropiikin valkohiekkaisia rantoja. Koko 80 kilometrin pituinen rantaviiva on jyrkkää kallioseinämää (teräväsärmäistä kivettyntä korallia) muutamaa matalaa poukamaa lukuun ottamatta. Maasto kohoaa saaren sisäosaa kohti neljänä jyrkkänä

portaana ja niiden välisinä tasanteina. Saaren korkein kohta on Murray Hill 361m. Seinämien kolot ja hyllyt tarjoavat pesäpaikan tuhansille ruskosuulille, tropiikkilinnuille ja ruskotiioille. Itärannan kahdessa rantapoukamassa käy ympäri vuoden suuria liemikilpikonnia munimassa huipun ajoituksessa syyskuulle. Näimme komeat telaketjujäljet Greta Beachilla naaraan käytyä edellisenä yönä munimassa rantahiekkaan.

Keskimääräinen päivälämpötila pysyttelee +27°C tuntumassa vuoden ympäri, öisin on noin +22°C. Joulusaarella on selvästi erottuvat kuiva- ja sadekausi. Vuosittaisesta kahden metrin (2000 mm) sademäärästä suurin osa saadaan luoteismonsuunin aikaan joulukuusta - huhtikuussa. Sateisimmat kuukaudet ovat helmi- ja maaliskuu. Varsinaisia pyörremyrskyjä ei ole osunut saarelle sen asutushistorian aikana. Runsaasta sademäärästä huolimatta saarella ei ole järviä tai kosteikkoja, sillä sateet häviävät nopeasti huokoiseen maaperään. Makeaa vettä on näkyvissä vain Dalesin puroilla, missä on myös kaunis vesiputous. Touko - marraskuussa on kuiva kausi, kuivinta on elo - lokakuussa. Metsät muuttuvat tuolloin paljaan näköisiksi puiden pudottaessa lähes kaikki lehtensä.

Punarapujen massavaellus.

Linnusto

Linnuston kannalta matka saarelle kannattaa ajoittaa sadekauden ajalle, jolloin puut viheriövät ja pesintätouhut ovat vilkkaimmillaan ja mahdollisuus havaita erikoisia harhailijoita mantereelta on suurimmillaan. Itse löysimme drongokäen, jota ei oltu havaittu saarella aiemmin. Fregattilintukoiraat pullistelevat punaisia kurkkupussejaan uskomattoman suuriksi juuri sadekauden aikana. Turistejakin on tuolloin vähemmän mikä helpottaa saamaan majoituksesta alennusta ja vuokra-auton saaminen käyttöön on varmempaa. Muut turistit oli laskettavissa yhden käden sormin maaliskuun ensimmäisellä viikolla, tuntui kuin koko saari olisi ollut meidän.

Joulusaari on arvokas erityisesti ainutlaatuisen merilinnustonsa ansiosta, kirkkaimpina tähtinään endeemiset vain tällä saarella pesivät joulusaarensuula ja joulusaarenfregattilintu. Muut kolme endeemistä pesimälajia ovat joulusaarenkyyhky, joulusaarensalangaani ja joulusaarenrilli (endeemisten määrä SLY:n nimistölistan mukaan). Pesimälajeja on 22 ja kaikkiaan saarella on havaittu jonkun verran yli sata lintulajia. Kaikkiruokainen, tiheä rapukanta on estänyt pienten maassa pesivien lintulajien kotiutumisen saarelle. Havainnointi on helppoa lintujen suhtautuessa luottavaisesti ihmisiin, vain koralli- ja valkonaamahaikarat sekä smaragdikyyhky olivat arempia.

Joulusaari on lähes ainoita vielä jäljellä olevia rauhallisia, eristäytyneitä sademetsänsä säilyttäneitä trooppisia saaria, luultavasti enää ainoa Intian Valtamerellä? Juuri korkeat puut saaren suojausimmilla alueilla tarjoavat elintärkeän pesäpaikan kahdelle endeemiselle merilintulajille sekä tuhansille punajalkasuulille.

Kulkuyhteydet saarelle

Lentoja on sekä Jakartasta (Jaava) että Perth'istä (Australia) sekä Kookossaarilta. Kustakin kuitenkin vain muutaman kerran viikossa. Lentovuoroja voi käydä katsomassa Joulusaaren kotisivuilta (ks. Internet-lähteet). Itse hankimme Jakarta – Joulusaari menopaluu lentolippumme KohdematkatKalevan kautta (virkailija Raija Manto). Heidän paikallinen agenttinsa osti lippumme Jakartasta ja lähetti ne Suomeen. Matkatoimisto hoiti myös viisumit meille. Menopaluun hinta Jakarta – Joulusaari on tällä hetkellä noin 370 euroa. Mitään laivavuoroja saarelle ei ole.

Majoitus, valuutta ja auton vuokraus

Olin katsellut netistä saaren majoitus tarjontaa, mutten tehnyt kuitenkaan mitään varauksia etukäteen. Valitaan sitten paikan päällä. Pöllähdimme vain kentälle ja ajattelimme mennä taksilla johonkin majoituspaikkaan. Päästyämme pienen terminaalin parkkipaikalle takseja ei vaan näkynyt missään. Paikalla norkoillut kiinalainen nauroi meille makeasti kysellessämme taksia. *"Ei täällä ole yhtään taksia koko saarella, mutta minä voin soittaa yhdelle motellinpitäjälle hakemaan teidät, hän voi vuokrata teille myös auton"* (soittaa kännykällä). Hetken päästä kyseinen kaveri kurvasi pihaan, kiinalainen hänkin, ja siinä sitten hieromme kaupat pienen nelivetoisen Toyotan vuokraamisesta viikoksi, hinta vakuutuksineen 230 euroa. Sama kaveri kyyditsi meidät Poon Sanin kukkulalle motelliinsa (Christmas Island Lodge) ja teki niin hyvän tarjouksen *"Low season, extra price 80 A\$ only for you"* siististä ilmastoidusta huoneesta kaikilla mukavuuksilla, että otimme häneltä auton lisäksi myös huoneen (47 euroa/ yö). Motellin isossa keittiössä kokkasimme sitten iltaisin ruokamme. Tämä motelli on saaren halvin, hintaeroa muihin ei ole tosin paljoakaan. Muiden majoituspaikkojen etuna on niiden sijainti alhaalla sataman lähellä, niissä on upeat verannat ja näkymät valtamerelle auringonlaskun suuntaan! Myös muut majoituspaikat tarjoavat autonvuokrausta. Kaikki majoituspaikat on esiteltynä tarkemmin Joulusaaren kotisivuilla hintoineen ja yhteystietoineen (ks. Internet-lähteet).

Retkieväämme ostimme sataman marketista, pienempiä kauppoja oli muuallakin. Kaikki sujui koko viikon kitkatta yhtä renkaan puhkeamista lukuun ottamatta. Videokameraa ja partakonetta varten rautakaupasta löytyi uudet pistokkeet, eurooppalainen töpselimme ei sopinut paikallisiin pistorasioihin. Infotoimistosta hankimme ensimmäisenä päivänä esitteitä ja karttoja saareen tutustumista varten, infossa on myös hyvä valikoima matkamuuistoja ja kirjallisuutta saaresta. Postista saimme huippuhienoa palvelua ja lisää retkivinkkejä, postimerkit todella upeita. Matkasekkien vaihto Australian dollareiksi sujui kitkatta pankissa (1 euro = 1.7 A\$). Kaikki nämä sijaitsevat sataman alueella parin kadun pätkän varrella.

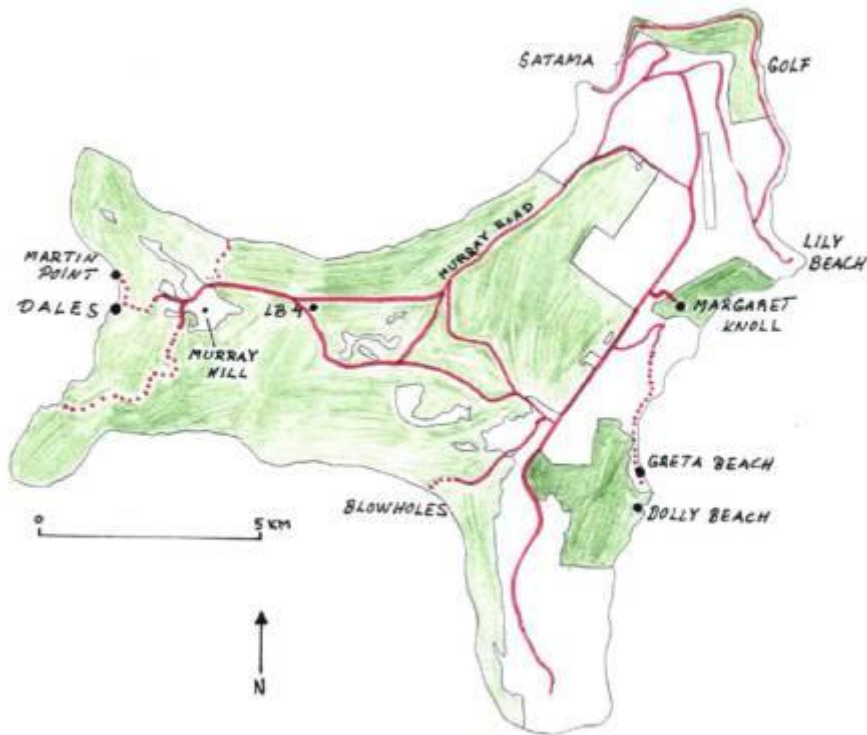
Kirjallisuus

- **A Field Guide to the Birds of Borneo**, J. MacKinnon & K. Phillips 1993, Oxford University Press. Suurten Sundasaarten kenttäopas, jossa melkein kaikki Joulusaarenkin pesimälajit.

- **A Field Guide to the Birds of South-East Asia**, G. Robson 2000, New Holland Publishers. Tarpeellinen Kaakkois-Aasian mantereelta saapuvien harhailijoiden varalta.
- **A Visitor's Guide to the Birds of Christmas Island, Indian Ocean**, Barry J. Reville, Christmas Island Natural History Association, Second Edition 1993 (ISBN 0 9591210 4 8). Hankimme tämän pienen valokuvin varustetun lintuopaskirjaseen saaren pesimälinnustosta paikallisesta infotoimistosta. Kirjasessa on myös lista saarella vuoteen 1993 mennessä havaituista lintulajeista. Saarella havaitaan vuosittain uusia lajeja.
- **Christmas Island Naturally**, H. S. Gray 1995, Christmas Island Natural History Association, Second Edition (ISBN 0 9591210 5 6). Upeasti kuvitettu tietoteos saaren luonnosta ja historiasta, saatavissa saaren infotoimistosta mikäli painos ei ole loppu.
- **Christmas Island Explorer's Guide**, F. P. Woodmore 1996, Lone Island Publications, First Edition (ISBN 0 646 249988 3). Tyypillinen pökkariopas, esimerkiksi hyvin yksityiskohtaiset tiedot saaren luontopoluista.

Internet-lähteet

- Joulusaaren viralliset kotisivut
<http://www.christmas.net.au>
- Joulusaaren kansallispuistolla on oma sivunsa osoitteessa
<http://www.ea.gov.au/parks/christmas/index.html>
- Joulusaaren lintulajilista
<http://home.it.net.au/~austecol/xmas.html>

Joulusaaren kartta.

Saaren maksimipituus on 23,7 km ja keskimääräinen leveys 7 km. Korkein kohta on Murray Hill 361 m. Vihreät alueet ovat kansallispuistoa (63% pinta-alasta) ja vaaleat alueet asutusta (koilliskärki) sekä fosfaatti kaivoskenttiä. Todellisuudessa kaivoskenttien osuus on kartalla näkyvää osuutta pienempi, sillä sademetsien ennallistaminen vanhoilla kaivoskentillä on lähtenyt hyvin käyntiin.

Retket

1.3.

Lähtö Jakartan lentokentältä puolenpäivän aikaan pienellä potkurikoneella ja reilun tunnin kuluttua saamme näkyviin Joulusaaren. Emme olleet nähneet yhtään valokuvaa saaresta etukäteen yhtä pientä tuhruista netissä ollutta kuvaa lukuun ottamatta. Ei siis ihme kuinka aavalla autiolla merellä eteemme ilmestynvä saari hämmästytti. Kuinka vihreä se onkaan! Laskukiidossa näemme jo ensimmäiset fregattilinnut ja terminaalista ulos tullessamme jäämme parkkipaikalle ihmettelemään lisää noita suuria liskolinnun näköisiä fregatteja. Tuntuu kuin vierestä kohoavasta sademetsästä ryntäisi kohta dinosauruksia niiden seuraksi.

Valtava kaskaiden sirtys yllättää. Ensimmäinen australiantuulihaukka lentää ohitse. Motellinomistaja tulee hakemaan meidät kentältä ja suuntaamme kylälle. Kaikki vaikuttaa pienemmältä kuin odotimme; ensiksi yllättävän vaatimaton terminaali ja vain pari pientä kadunpätkää satamassa ja ylhäällä Poon Sanin alueella, jonne majoitumme vaatimattoman näköiseen motelliin. Ei todellakaan mikään ylikansoitettu turistiryssä niin kuin olimme luulleet, mutta hyvä niin. Vuokraamme pienen nelivetoisen Toyotan motellinpitäjältä koko viikoksi. Neliveto osoittautuikin tarpeelliseksi heikommilla teillä. Sitten ei muuta kun ensimmäiselle retkelle muutamaksi tunniksi ennen auringonlaskua! Göran sai samalla

ensimmäiset harjoitustunnit vasemmanpuoleisesta liikenteestä kierrellessämme sataman alueella ja lentokentän suunnalla, tosin autoliikennettä ei paljon ollut, kuten seuraavina päivinä tulimme huomaamaan. Lintuja sen sijaan oli paljon ja helposti näkyvillä ja ilta seitsemään mennessä auringon laskeutumisessa olimme nähneet jo melkein kaikki saaren pesimälajit. Ensi kertaa nähdyt suuret hedelmälepakot kiertelemässä hitaasti sademetsän latvustojen yllä kuin jotkin petolinnut oli hämmentävä näky. Huikea päivä!

2.3.

Pysyttelimme koko päivän saaren koillisosassa koska meillä oli toimitettavaa myös pankissa ja postissa. Sataman rantakadun varrella katse löysi helposti kullankellertävän väriset pikkutropiikkilinnut, niillä on näköjään pesänsä matalien jyrkänteiden koloissa heti talojen takana. Voiko olla kauniimpaa merilintua kun ne pitkät pyrstöjouhet elegantisti liehuen lentävät tummanvihreätä sademetsää vasten! Se onkin saarelaisten lempilintu esiintyen niin saaren lipussa kuin erilaisten yritysten logoissa.

Seuraavaksi pysähdymme golfkentän parkkipaikalle, joka on aivan joulusaarenfregattilintujen pesimäyhdyskunnan vieressä sademetsän reunalla. Yläpuolellamme sinisellä aamutaivaalla on sadoittain kaartelevia fregatteja, väkisinikin pääsi muutama hämmästynyt huokaisu kunnes vain heittäydyimme nurmikolle nauttimaan moisesta näystä – jota emme taatusti koe koskaan uudelleen jollemme tule saarelle joskus uudestaan. Olimme maailman harvinaisimman fregattilajin suurimman pesimäyhdyskunnan äärellä. Pesät olivat kuitenkin latvustoissa piilossa, mutta kaikenlaista kähinää ja nokkien kalinaa kuului, kaikkein hauskin oli poliisiauton sireeniä muistuttava ääntely, jota puoliset käyttävät vaihtaessaan hautomavuoroa. Pienen odottelun jälkeen ihan lähelle tuli lentelemään edestakaisin juuri sellainen koiras joka oli soitimensa huipulla valtavan kirkkaan punaisen kurkkupussin hyllytessä siivenlyöntien tahtiin. Siinä on luonnonihmettä kerrakseen, varmaankin ollaan jo yhden kehityskulun huipulla. Jos koiraiden pussit tuosta vielä kasvavat niin ne lentävät nokalleen?

Göran plokkasi joukosta myös yhden pikkufregattilinnun, vanhan koiraan. Säännöllinen vierailija saarella, sen lähimmät pesäpaikat ovat Kookossaarilla 900 km:n päässä. Noin kilometrin verran golfkentältä rantatietä etelään päin valta vaihtuu; taivaalla kiertelevät kymmenet tummat ja uhkaavan näköiset hahmot yli kahden metrin siipienvälineen ovat nyt kuningasfregattilintuja. Välillä ne pysähtyvät vastatuuleen muutaman metrin verran yläpuolellemme seisoessamme tiellä, ai-jai, kyllä joskus elämä hymyilee! Ja vielä pari päivää sitten hytistiin Suomen pakkasissa.

Käännymme metsän varjoon hiekkatielle ja välittömästi kohtaamme ensimmäiset punarapumme. Tiellä seisoo paikallaan kymmenittäin erikoisia kirkkaan punaisia rapuja. Eihän me päästä eteenpäin, joten kuljin auton edessä hätistelemässä niitä ja se tepsii ihan hyvin, ravut pinkoivat yllättävän nopeasti karkuun tien reunaan. Jonkun matkan päässä päästiin taas ajamaan ihan niin kuin pitää. Paikalliset eivät näköjään kuitenkaan viitsi rapuja väistellä, sen verran liiskautuneita näimme. Päätimme kuitenkin heti, että meidän turistien takia ei yhdenkään ravun tarvitse kuolla. Se kyllä hidasti kulkua retkillämme, varsinkin varjoisilla pikkuteillä punarapuja oli paljon. Ravut olivat teillä syömässä pudonneita lehtiä ja yliajettuja lajitovereitaan.

Metsässä kuuluu koko ajan ja joskus myös näkyy joulusaarenkyyhkyjä ja -rillejä. Punajalkasuulien ja kuningasfregattilintujen kähinöitä pesillään kuuluu myös koko ajan. Tyynenmerenrastaat pomppivat tien varrella ihan kesyinä. Jyrkkä alamäki johtaa Lily

Beachille, pieneen hohtavan valkeahiekkaiseen poukamaan. Tarkemmin katsottuna se ei ollut kuitenkaan hiekkaa vaan miljardeja sormen kynnen kokoisia aaltojen pyöreiksi hankaamia korallinpaloja. Suunniteltu uimareissu rannassa kuihtui kuitenkin pelkäksi kastautumiseksi. Aallot olivat ajoittain vaarallisen kovia tässä terävien kallioiden reunustamassa poukamassa.

Palaamme illalla samalle suunnalle, mutta tällä kertaa poikkeamme tutustumaan Lily Beachin lähellä olevaan Ethel Beachiin. Rantaa lähestyessämme ensimmäisen vilaus smaragdikyhkystä. Ethelin ranta on matala, mutta ei sen parempi uimiseen kuin Lily Beach. Videoin kauan aikaa rantapuun matalalla oksalla kolmea kuningasfregattilintua niiden sukiessa pukuaan yöpymiskuntoon.

Pimeys laskeutuu nopeasti. Varaamme iltayön molukkienhaukkapöllön yritykseen. Perisuomalaiseen tapaan pysähtelemme sopivan näköisillä paikoilla kuuntelemaan, tai ainakin luulemme niiden olevan sopivia, lajihan on meille täysin outo. Viimein golfkentän takana metsästä kuuluu kaksitavuinen *boo-book*. Menemme kentän yli lähemmäs metsänreunaan ja kohta kuuluu kaksi yhtä aikaa, jep! Tultuamme takaisin autolle huomaamme, että meitä on seurattu. Kentän kerhorakennukselta lähestyy auto hiljaa ilman valoja. Voisimme jo hypätä autoomme ja lähteä, mutta jäämme odottamaan, täytyyhän kavereiden uteliaisuus palkita. Pari kaverusta on jonkin verran humalassa ja kyselevät löytyikö jotakin erikoista? Kun heille selviää, että olemme kuuntelemassa harvinaista pöllöä, niin he epäilevät olemmeko me selvin päin? Toivottavat kuitenkin hyvää jatkoa saarella.

3.3.

Päivä kuluu saaren länsipäässä. Heti kohta asutusalueen jälkeen länteen johtava Murray Road sukeltaa kansallispuistoon, epifyyttien kauttaaltaan peittämien suurten puiden reunustaessa tien vartta. Juuri kun puhumme, että tänne saaren länsipäähän mennessä pitäisi näkyä joulusaarensuulia niin siinäpä kaartelee ensimmäinen. Muutaman sekunnin vaaleanpunanokkainen naaras pysyy latvustojen välisessä aukossa, määritys on kuitenkin varma, on se niin omintakeisen näköinen verrattuna punajalka- ja ruskosuuliin. Kaula on huomattavan pitkä suhteessa muuhun ruumiiseen ja siivet selvästi kapeammat ja pidemmät. Kohta näemme myös siniharmaanokkaisen koiraan liitämässä pariin kertaan tien yli. Yritämme etsiä parempaa näköalapaikkaa lajin näkemiseen ja sellainen löytyy LB 4 nimiseltä pieneltä kukkulalta aivan tien varrelta. Paikka on oiva, syömme katoksen varjossa eväitä kahdenkin joulusaarensuulan tehdessä lähellä komeita kaarroksia ja pikkutropiikkilintujen lennellessä edestakaisin. Yhtään joulusaarensuulaa emme kuitenkaan näe pesällä vaikka niitä epäilemättä on juuri tällä alueella suurten puiden latvustoissa.

Saaren luoteiskärjessä Tom's Ridgen hylätyn kaivoskentän kuumaisessa avomaastossa on useita australiantuulihaukkoja ja valkonaamahaikara näyttäytyy, sekin suosii avomaastoja. Kentällä on pari sadevesilammikkoa, joissa kuningasfregattilinnut käyvät hörppimässä. Ajamme auton lammikon viereen ja saamme ne helposti videolle. Mustat puvut kimaltelevat metallinvihreälle kun ne jonossa vuoronperään liitävät hörppäämään vettä nopeasti kuivuvasta lammikosta. Me puolestamme paistumme kuumassa autossa, emme kuitenkaan malta poistua maagisen näytelmän ääreltä varsinkin kun suurten lintujen siivet melkein hipovat kameraani.

Tie laskeutuu yhä jyrkemmin hämyisessä metsässä kohti Martin Pointin näköalapaikkaa saaren länsirannalla. Kävelen jälleen auton edellä hätistelemässä rapuja pois alta. Muutaman smaragdikyhkyn parvi lehahtaa arkoina metsän kätköihin. Näköalapaikka on rakennettu

korkean rantajyrkänteen reunalle, alusta on rakennettu metalliritilöistä. Minkähän vuoksi? Paikalla on varjoisa katos ja hyvät informaatiotaulut rannan biologiasta ja eliöistä. Vain lähimpien punajalkasuulien äänet kuuluvat läpi aaltojen kuohunnan, niitä on sadoittain ellei tuhansina valkoisina pisteinä pesillään sademetsän latvustoissa luoteiskärkeen päin. Näemme ensimmäisen korallihaikaramme sen laskeutuessa saalistamaan alapuolellemme matalille "korallialtaille". Jalkojemme juuresta ritilöiden alta kuuluu koko ajan rapinaa kun iso joukko rosvorapuja poimii keksinmurujamme, mutta ne pysyttelevät isoine saksineen visusti pois vaikka voisivat ihan hyvin kiivetä lavalle. Eivätkö ne oikein pidä reikäisistä ritilöistä? Lavan reunalle jättämäni pikkurepun ne olivat kuitenkin jo vohkineet ja sain repiä sitä yhden rusakon kokoisen veijarin saksista irti, ihan totta!

4.3.

Päivän ohjelmana itä- ja etelärannikon luontokohteita. Auringonnousun otimme vastaan Margaret Knoll'in näköalapaikalla, myös tämä on korkean rantajyrkänteen reunalla ja avautuvat maisemat merelle ja etenkin sisämaahan päin ovat mielestämme saaren kauneimmat. Sademetsien peittämät niemenkärjet piirtyvät tummanvihreinä harjanteina kaukana etelässä. Olemme noin sadan metrin korkeudella ja saamme ihailia yläpuolelta kullankeltaisia pikkutropiikkilintuja vihreitä metsiä vasten.

Tulemme Blowholesin parkkipaikalle. Meren kohina jo kuuluu, mutta nyt on äänessä jotakin muutakin. Erikoinen ja kumea *blow-wou-ou* ääni syntyy aika ajoin tavallista suuremman aallon iskiessä jyrkänteeseen ja paineen etsiessä ulospääsyä kivettyneeseen koralliin jääneistä rakosista, välillä se kohoaa noista rakosista tuhansina pisaroina korkeuksiin kastellen suihkuna liian uteliaat. Joulusaaren urkupillit! Pari kansallispuiston työntekijää on paikalla ja kysäisen missä päin olisi mahdollista nähdä joulusaarensuulia pesillään. Olisi kiva päästä näkemään niiden poikasia, nehän varttuvat pesässään pitempään kuin minkään muun suulajin poikaset, noin 160 päivää. *"Totta, joulusaarensuulia näkee yleensä vain korkealla lennossa, mutta onko sinulla karttaa niin voin näyttää erään paikan Murray Road'in varrelta jossa on parhaillaan iso poikanen pesässä? Se on tuossa kohtaa aivan tien läheisyydessä korkealla latvassa, siinä on punainen nauha merkinä tien toisella puolen"*. Kiitämme tiedosta ja puolen tunnin kuluttua olemme paikalla. Pesä löytyy, kiitos valkoisena hohtavan poikasen. Ihailaan kaukoputkella oikein kunnolla. Jo vanhan linnun kokoisen poikasen valkoinen kaula ja niska ovat lajille tyypillisesti kauniisti pörhöllään ja suuret mustat silmät katsovat surullisesti. Alkaa satamaan.

Parin tunnin kuluttua palaamme paikalle uudestaan ja nyt meillä käy tuuri, suorastaan tuplatuuri, sillä kauempana olevalle toiselle pesälle emo laskeutuu latvaoksalle hyvin näkösälle ja heti perään myös meidän seuraamalle pesälle saapuu naaras. Tutkimusten mukaan emot ruokkivat poikasensa vain kerran päivässä, joskus ruokintojen väli voi kuitenkin venyä jopa 12 päivään huonojen pyyntisäiden takia. Emot käyvät kalassa 200-300 km:n päässä Sumatran eteläpuolella. Poikaset ovat kuitenkin sopeutuneet paastomaan. Ruokinta käy hillitysti, iso poikanen ei liikahda paikaltaan ollenkaan, sekin lienee aikojen kuluessa tapahtuneen luonnonvalinnan ansiota. Pienessä risupesässä ei ole varaa ottaa turhia askeleita. Emo lepää jonkin aikaa ja kohoaa sitten kapeille albatrossimaisille siivilleen, sekin aikojen kuluessa kehittynyt sopeutuma suulalle poikkeuksellisen pitkiin ravinnonhakumatkoihin.

Iltapäivällä käymme kansallispuiston johtajan Max Orchardin pihamaalla katsomassa, kun hän ruokkii loukkaantuneita ja pesistään pudonneita poikasia (ruokinta tapahtuu yleensä klo

16.30). Lentämään oppineet fregattilintujen poikaset nappaavat taitavasti lennosta Maxin heittämät kalat. Outo linnun ääni pysäyttää meidät Highschoolin kohdalla ja löydämme puolilaulua lurittavan siperianlepinkäisen, harvinainen vierailija muuttoaikoina. Palaamme Margaret Knolliin illaksi, sieltä jos mistä kuuluvan molukkienhaukkapölyn, mutta eipä kuulunut.

5.3.

Päivä kuluu verkkaisesti oleillen itärannikolla Greta ja Dolly Beachin rannoilla. Ensin mainitulla rannalla näemme liemikilpikonnien telaketjun jälkiä muistuttavan uran merestä rantajyrkänteeseen juurelle, jossa on sen jäljiltä selvä kaivanto hiekassa. Käynyt munimassa edellisenä yönä? Rantajyrkänteeseen hyllyillä hautovia ruskosuulia ja ruskotiiraja voi katsella parin metrin päästä ja monenlaisia rapulajeja mönkii aaltojen huuhtomilla korallikivillä. Varsinaisia kiipeilymestareita ovat rosavoravut, jotka suuresta koosta ja kömpelyydestä huolimatta äärimmäisen hitaasti tunnustellen laskeutuvat pystysuoria rantaseinämiä alas rantaan munimaan. Kaksi harmaata korallihaukkaa naamioituu erinomaisesti korallilohkareiden joukkoon. Ne ovat kuulemma kuitenkin enemmän kiinnostuneita pikkukaloista kuin rapujen nappaamisesta. Iltapäivällä alkaa rankkasade. Sade kohisee huumaavana pauhuna metsässä koko sen kolmen vartin verran kun kävelemme erinomaista pitkospuupolkua takaisin parkkipaikalle. Kiitos ANCA:n väelle (*Australian Nature Conservation Agency*), ettei tarvinnut liukastella liejussa koko matkaa!

6.3.

Aamulla autoa pakatessa lentää parvi riisipeippoja pihan yli. Suuntaamme päiväksi Dalesin purolaaksoihin länsirannikolle, erityisenä kohdelajina vielä puuttuva australiankanahaukka. Vesiputoukselle johtavan pitkospuupolun varrella on useita tauluja kertomassa puron varren asukeista ja kasveista. Lumoavimman vaikutuksen tekevät solisevassa purovedessä harvakseltaan kasvavat suuret tahitianpäkinäpuut ja erityisesti niiden käärmemäisesti luikertavat vankat juurakot, aivan merkillisen näköiset. Endeemisiä sinirapuja mönkii juurakoilla. Dales on ainoa paikka saarella missä on ympärivuoden makeaa vettä näkyvillä, kiitos maaperän pinnassa olevan vedenpitävän basalttikerroksen. Muu osa saaren pintamaakerroksesta on huokoisempaa kalkkikiveä. Otamme suihkun vesiputouksella.

Lähdemme jatkamaan muille puroille kunnes Anderson nimisellä purolla tärppää. Australiankanahaukka seisoo hyvin näkyvillä katkenneen puun nokassa ja ehdin saamaan videollekin ennen kuin se häviää. Kaikki saaren pesimälajit on nyt havaittu! Puron varrelta löytyy vielä kyyryhaukka, harvinainen harhailija saarella. Saman tien alkoi satamaan rajusti.

Parin tunnin kuluttua sateen tauottua kiertelemme sataman alueella ja erään talon puutarhan kohdalla eikun jarrut nopeasti pohjaan. Mikä ihmeen lintu tuo on!? Pysyi matalassa puussa onneksi sen verran kauan paikoillaan, että saamme tuntomerkit hyvin. Siinä on drongokäki, listan mukaan siitä ei ole aikaisempia havaintoja saarelta! Mitähän tältä saarelta löytyisikään jos oikein penkoisi? Joku onkin sanonut, että tehokas retkeily tällä saarella (vain 360 km:n päässä Jaavalta) toisi muutamassa vuodessa puolensataa uutta lajia Australian lajistalle.

7.3.

Viimeinen kokonainen päivä ja samalla ns. turistipäivä, käymme kuitenkin vielä mielestämme parhailla paikoilla: joulusaarenfregattilintujen pesimäyhdyskunnan luona

golfkentän reunalla, Margaret Knoll'issa, joulusaarensuulan pesällä ja Martin Pointissa ihailemassa matkan viimeistä auringonlaskua Intian Valtamereen. Sieltä palatessamme kuulemme molukkienhaukkapöllön Tom's Ridgen kohdalla.

Ps. Pidimme lupauksemme: yksikään rapu ei jäänyt automme alle koko viikon aikana.

Lajilistamme

(Noudatettu SLY:n nimistölistaa, endeemit lihavoitu)

01. Red-tailed Tropicbird – Valkotroippiikkilintu

Vähiten näkyvillä kaikista merilinnuista vaikka saarella pesii noin 1400 paria. Yksi varma paikka satama, jossa yksittäisiä joskus hyvinkin lähellä rantakadun päällä.

02. White-tailed Tropicbird – Pikkutroippiikkilintu

Näkyvissä ja kuuluvissa kaikkialla, myös saaren sisäosissa, jossa ne pesivät jyrkänteiden koloissa. Aivan läheltä niitä näkee sataman rantakadun varrella. Pikkutroippiikkilinnun valkoinen värimuoto esiintyy laajalti trooppisten merten saarilla, myös pienenä vähemmistönä Joulusaarella (näimme yhden), sen sijaan kullankeltainen "Golden Bosunbird" värimuoto esiintyy vain Joulusaarella (alalaji *P. l. fulvus*). Se on kuvattuna saaren lipussa. Pesimäkanta noin 6000 - 12000 paria.

03. Red-footed Booby – Punajalkasuula

Hyvin yleinen. Pesimäkanta noin 12000 paria. Pesät alimman rantatasanteen metsien latvoissa.

04. **Abbott's Booby – Joulusaarensuula**

Vaikein saaren suulalajeista. Näimme muutamia päivittäin. Murray Roadin varrella ja erityisesti LB 4 -tähystyspaikalta parhaat mahdollisuudet aikuisten lintujen näkemiseen niiden käydessä pesillään. Pesät sijaitsevat saaren tuulilta suojaisemmassa länsiosassa metsien kätköissä suurten puiden latvoissa. Kansallispuiston työntekijöillä voi olla tietoa pesistä, joita pääsee helposti katsomaan teiltä käsin. Joulusaari on tämän aikaisemmin paljon laajemmin esiintyneen merilinnun viimeinen turvapaikka. Kansallispuistoa on laajennettu turvaamaan kaikki pesäpaikat saarella ja entisiä kaivoskenttiä metsitetään, jotta pesät olisivat paremmin suojassa tuulilta, silti joinakin vuosina poikaskuolleisuus voi olla 80-90%. Maailman suurimman ja harvinaisimman suulalajin pesimäkanta on pysytellyt melko vakaasti 3000 parin suuruisena.

05. Brown Booby – Ruskosuula

Yleinen pesäpaikoillaan rantajyrkänteillä, noin 5000 - 7000 paria. Pesillään olevia lintuja pääsee näkemään läheltä esim. Martin Pointissa ja Greta Beachilla.

06. **Christmas Frigatebird – Joulusaarenfregattilintu**

Parhaiten näkyvillä koilliskärjen alueella, jossa saaren kaikki kolme yhdyskuntaa: sataman länsipuolella Smith Pointissa, kiinalaisen hautausmaan lähellä ja golfkentän yläpuolella. Viimeksi mainitussa nähtävissä sadoittain ja läheltä. Harvinaisin maailman viidestä

fregattilintulajista Joulusaaren ollessa sen ainoa pesimäsaari, pesivien määrä on vain noin 1600 paria.

07. Great Frigatebird – Kuningasfregattilintu

Nämä "taparyöstäjät" kiertelivät ja liitelivät lähes liikkumattomin siivin tummina ja uhkaavina siluetteina kaikkialla saaren ympärillä tarkkaillen suulien ja tropiikkilintujen liikkeitä ryöstääkseen niiltä saaliin. Silti en voinut olla ihailematta niiden lentotaitoa ja liskolintumaisuutta. Pesimäkanta noin 3000 paria. Häviää pesäpuista kilpailtaessa joulusaarenfregattilinnulle.

08. Lesser Frigatebird – Pikkufregattilintu

Näimme yhden koiraan joulusaarenfregattilintujen joukossa golfkentän lähellä. Yhden nähtyämme emme enää etsineet lajia, varmaan olisi näkynyt useampiakin, mutta "samannäköisyytensä" takia häviää helposti vähän isompien serkkujensa joukkoon. Säännöllinen vierailija saarella.

09. White-faced Heron – Valkonaamahaikara

Päivittäin muutamia aukeilla paikoilla, varmimmin tämän harvalukuisen pesimälajin näki lentokentän ympäristössä. Saapunut saarelle vasta ihmisen raivattua sademetsiä.

10. Pacific Reef-Egret – Korallihaiakara

Melkein päivittäin 1-2 lintua niin valkoista kuin harmaata värimuotoa, Martin Point osoittautui varmimmaksi paikaksi. Pieni pesimäkanta saarella.

11. Striated Heron – Kyyryhaikara

Yksi vanha lintu Dalesin Anderson nimisellä purolla, harvinainen harhailija.

12. Australian Kestler – Australiantuulihaukka

Yleinen aukeilla kaivoskentillä. Saapunut saarelle vasta ihmisen raivattua sademetsiä.

13. Brown Goshawk – Australiankanahaukka

Varmimmin ehkä Dalesin puroilla missä itsekkin näimme yhden linnun. Kaikkialla saaren metsissä, pesimäkannan koosta ei kuitenkaan varmoja tietoja.

14. White-breasted Waterhen – Ojasuokana

Näimme ja kuulimme muutamia koilliskärjen asutuksen laitamilla, kerran maastopoikueenkin. Kotiutunut viimeisimpänä saaren pesimälajistoon vuodesta 1993 lähtien.

15. Common Sandpiper – Rantasipi

Jonkun kerran kuulimme ääntelyä rannoilla, harvalukuinen talvehtija.

16. Brown Noddy – Ruskotiira

Yleinen ja peloton pesimälaji rantajyrkänteillä, noin 5000 pesivää paria.

17. **Christmas Island Imperial Pigeon – Joulusaarenkyyhky**

Hyvin yleinen, kuului ja näkyi kaikkialla metsissä. Erityisen usein niitä näki vanhoille kaivoskentille pioneerilajiksi istutetuissa japaninkirsikkapuissa.

18. Emerald Dove – Smaragdikyyhky

Näihin kauniisiin kyyhkyihin törmäsi lähes ainoastaan vain pienillä metsäteillä taapertamassa

ja syömässä pieninä ryhminä. Suhtautuivat pelottomasti vain niin kauan kuin pysyi auton sisällä.

19. Drongo Cuckoo – Drongokäki

Yksi toisen kalenterivuoden lintu (valkoisia täpliä) sataman omakotialueella ennen hautausmaita. Lajia ei ole mainittu saaren lajilistassa – eikä Australiankaan. Jonakin päivänä teen siitä vielä ilmoituksen Australian rariteettikomitealle?

20. Moluccan Hawk Owl – Molukkienhaukkapöllö

Kuulimme kaksi lintua yhtä aikaa yhtenä kuutamoihtana iltayhdeksältä golfkentän takametsässä sekä kerran yhden Tom's Ridgen kaivoskentän reunalla. Saaren metsissä arvioidaan olevan noin tuhat yksilöä. Joissakin ulkomaisissa lähteissä Joulusaaren populaatio on erotettu omaksi lajikseen Christmas Island Hawk Owl *Ninox natalis* (<http://owlpages.com/species/ninox/natalis>). Lähin toinen pesimäpaikka sijaitsee kaukana Sulawesin saarella.

21. **Grey-rumped Swiftlet – Joulusaarensalangaani**

Yleinen lähes kaikkialla.

22. Island Thrush – Tyynenmerenrastas

Kaikkialla metsissä ja puutarhoissa, huoneemme ulkoseinän raossa yksi hautova pesällään. Laulukausi oli jo ohi, kuulimme vain kerran laulua.

23. Brown Shrike – Siperianlepinkäinen

Yksi Highschool'in pihamaan puissa laulamassa hiljakseen, harvinainen harhailija saarella.

24. **Christmas Island White-eye – Joulusaarenrilli**

Hyvin yleinen kaikkialla saaren metsissä ja myös puutarhoissa, varmaan kymmeniä tuhansia?

25. Java Sparrow – Riisipeippo

Christmas Island Lodgen takapihalla ja sen alapuolella Silver Cityn omakotialueella melko säännöllisesti aamuisin pikku parvia. Ainoa istutettu laji saarelle, arviolta 200-300 lintua.

26. Eurasian Tree Sparrow – Pikkuvarpunen

Vain sataman alueella, saapunut 1980-luvulla.